

УДК 351:354.09

DOI <https://doi.org/10.32782/1813-3401.2024.2.32>

В. Є. Слюсаренко

кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і аудиту
Державного вищого навчального закладу
«Ужгородський національний університет»

ВПЛИВ МІЖСЕКТОРАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА НА ЛЮДСЬКИЙ РОЗВИТОК

Стаття присвячена аналізу впливу міжсекторного партнерства, яке передбачає співпрацю між державою, бізнесом і громадянським суспільством, на забезпечення сталого людського розвитку. Розглянуто ключові аспекти взаємодії трьох секторів, що спрямовані на створення сприятливих умов для покращення якості життя, розширення доступу до освіти, медицини, соціальних послуг та реалізації інноваційних проєктів. Автори акцентують увагу на тому, що ефективна співпраця між цими секторами сприяє зменшенню соціальної нерівності, підвищенню економічної стабільності та зміцненню громадянського суспільства.

У статті наведено аналіз міжнародних та вітчизняних ініціатив, які демонструють, як синергія зусиль усіх сторін може стати рушійною силою у вирішенні суспільно важливих завдань. Зокрема, розглядається досвід успішної реалізації міжсекторного партнерства у країнах, які зуміли подолати значні соціальні та економічні виклики завдяки об'єднанню ресурсів і зусиль держави, бізнесу та громадянського суспільства.

Аналізуючи український контекст, автори наголошують на проблемах, які уповільнюють розвиток міжсекторного партнерства, зокрема високий рівень тіньової економіки, нерівний розподіл ресурсів та недостатню довіру між секторами. Особлива увага приділяється ролі громадських організацій у процесах моніторингу та оцінки реалізації спільних проєктів, що є важливим елементом забезпечення прозорості та підзвітності.

Висвітлено значення податкових стимулів як механізму підтримки соціально відповідального бізнесу та залучення додаткових ресурсів для реалізації проєктів у сфері людського розвитку. Оптимізація податкової системи та зниження тіньового сектору економіки розглядаються як інструменти підвищення конкурентоспроможності бізнесу та зміцнення економічної стабільності.

Автори підкреслюють, що формування ефективного міжсекторного партнерства в Україні є необхідною умовою для сталого людського розвитку. Основними принципами такої взаємодії є прозорість, довіра, підзвітність та рівномірний розподіл ресурсів. Для досягнення цієї мети необхідно розробити інституційні та нормативно-правові механізми, які сприятимуть гармонійному розвитку співпраці між державою, бізнесом і громадянським суспільством.

Ключові слова: міжсекторне партнерство, людський розвиток, сталий розвиток, соціальна відповідальність, співпраця, інновації.

Постановка проблеми. Традиційні моделі управління суспільними процесами часто виявляються неефективними, адже вирішення складних соціально-економічних завдань потребує об'єднання зусиль різних секторів: держави, бізнесу та громадянського суспільства.

Міжсекторне партнерство виступає потужним механізмом для досягнення синергії, спрямованої на покращення умов життя, забезпечення соціальної справедливості та створення

можливостей для всебічного розвитку людини. Однак, незважаючи на численні міжнародні ініціативи та успішні приклади в окремих країнах, в Україні розвиток міжсекторного партнерства стикається із рядом проблем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі міжсекторне партнерство розглядається як ефективний механізм досягнення сталого розвитку, спрямованого на покращення якості життя, подолання соціальної нерівності та підтримку інновацій-

них ініціатив. Цій тематиці присвячені праці як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників.

Серед вітчизняних дослідників слід виділити роботи В.І. Геєця, Е.М. Лібанової, Н.Г. Діденко, які зосереджуються на ролі міжсекторного партнерства в економічному розвитку України, подоланні соціальних викликів та активізації громадянського суспільства. У своїх роботах вони наголошують на необхідності більш тісної взаємодії між державою, бізнесом і громадським сектором для досягнення спільних цілей.

Зарубіжні науковці, такі як Джерніфер М. Брінкерхофф, Тадаші Ямамото, Стюарт Л. Харт, досліджували, як міжсекторне партнерство сприяє вирішенню глобальних викликів, таких як зменшення бідності, забезпечення прав людини та впровадження екологічно стійких практик. Їхні дослідження акцентують увагу на важливості інтеграції ресурсів, знань та досвіду учасників партнерства.

У міжнародних ініціативах, таких як Цілі сталого розвитку ООН, також підкреслюється важливість партнерства між державою, бізнесом та громадянським суспільством для досягнення прогресу у сферах освіти, охорони здоров'я, гендерної рівності та економічного зростання.

Незважаючи на зростаючий інтерес до теми, в Україні залишаються недослідженими питання ефективності партнерських моделей у контексті людського розвитку. Недостатньо вивчені також механізми взаємодії трьох секторів, зокрема роль громадських організацій у контролі та оцінці реалізації спільних проєктів.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз ролі та ефективності взаємодії між державою, бізнесом і громадянським суспільством у сприянні сталому людському розвитку.

Виклад основного матеріалу. Українське суспільство сьогодні переживає особливо складний період. З одного боку, країна є частиною глобалізаційних процесів, а з іншого – знаходиться у стані пошуку власного шляху розвитку та самовизначення. Внутрішні проблеми наразі є пріоритетними для українців. Згідно з опитуваннями громадської думки, найбільшу стурбованість викликають події на сході країни та рівень життя. Серед головних цінностей громадяни виділяють Мир та Збереження людського життя, а до основних чинників внутрішніх загроз соціальній безпеці відносять байдужість влади до соціальних питань та низький рівень економічного розвитку.

Водночас слід усвідомити, що в умовах глобалізації внутрішні проблеми будь-якої країни

тісно пов'язані з викликами глобального масштабу. Це створює потребу у нових підходах до аналізу суспільних процесів та розробці стратегій розвитку, які базуватимуться на трьохсторонній взаємодії між державою, бізнесом та громадянським суспільством.

У глобальній доповіді 2014 року основна увага була зосереджена на ризиках, що впливають на ефективність людського розвитку. Ключова ідея доповіді полягала в наступному: «Справжній прогрес людського розвитку визначається не лише розширенням можливостей для освіти, здоров'я, забезпечення гідного рівня життя та почуття безпеки. Він також залежить від стабільності цих досягнень і наявності необхідних умов для сталого людського розвитку. Без аналізу та оцінки вразливості оцінка прогресу в цій сфері буде неповною».

Цей підхід має особливе значення для України, яка стикається з економічною нестабільністю, значною нерівністю та вразливістю до глобальних змін. Для забезпечення прогресу у людському розвитку необхідно створити стабільні умови, що дозволять кожній людині реалізувати свій потенціал.

Ключовим елементом реалізації демократично-інноваційної та ефективної моделі розвитку суспільства через міжсекторну взаємодію є відповідальність, взаємна довіра та прозорість між усіма учасниками співпраці. Ці принципи забезпечують узгодження обов'язків, визначення сфер компетенції та механізмів контролю, а також перерозподіл ресурсів, що формує спільну відповідальність органів влади, бізнесу та громадянського суспільства один перед одним.

Однак розмитість базових соціальних орієнтирів сприяла виходу на передній план вузькопартійних інтересів кланово-олігархічних груп, що уповільнює і деформує процес формування сталих суспільних відносин.

Цю думку підтверджують висновки експертів Global Wealth Report. Станом на жовтень 2018 року Україна за рівнем добробуту громадян посідає 123-тє місце зі 140 країн, що робить її однією з найбідніших у світі. Середня заробітна плата в Україні становить \$325,53 (8529 грн), що є найнижчим показником у Європі, поступаючись навіть Молдові, де цей показник складає \$375,82 (6369,8 лей).

У той же час в Україні спостерігається значна концентрація багатства: кількість громадян із активами понад \$50 млн зросла

з 115 осіб у 2017 році до прогнозованих 162 осіб у 2023 році. Це свідчить про значну нерівність у розподілі матеріальних благ.

Одним із головних викликів для економіки України залишається високий рівень тіньової економіки, яка становить близько 34% ВВП. Основними причинами є надмірне податкове навантаження та низька якість державних послуг. Великі підприємства, часто користуючись привілеями, уникають податкових зобов'язань, що створює нерівні умови для малого та середнього бізнесу, знижуючи їхню конкурентоспроможність.

Партнерство між державою, бізнесом та громадянським суспільством є важливим інструментом подолання соціально-економічних викликів. Основні принципи такого співробітництва включають:

- Прозорість: забезпечення відкритого доступу до інформації про діяльність учасників.
- Відповідальність: чітке розподілення функцій і повноважень.
- Довіра: взаємна підзвітність і ефективна комунікація.
- Податкові стимули: пільги для бізнесу, що підтримує соціальні ініціативи.

Людина є центром економічних процесів. Концепція Ното есопотісус наголошує на прагненні індивідів до поліпшення власного добробуту, що водночас сприяє загальному розвитку економіки. У межах міжсекторного партнерства

важливо створити умови, які дозволять кожному реалізувати свій потенціал, сприяючи як власному добробуту, так і процвітанню суспільства.

Існує безліч факторів, що регулюють функціонування і, як наслідок, ефективність суспільства. На рис. 1 схематично показана залежність між ними.

Таким чином, ефективна взаємодія між секторами здатна не лише зменшити соціальну нерівність, але й стати рушійною силою для економічного зростання та сталого людського розвитку.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Формування міжсекторного партнерства є необхідною умовою для ефективного розвитку України. Тільки об'єднання зусиль держави, бізнесу та громадянського суспільства дозволить створити ефективну економічну модель, що сприятиме реалізації потенціалу кожного громадянина. Для досягнення цієї мети необхідно розробити ефективні механізми взаємодії, підвищити прозорість та забезпечити справедливий розподіл ресурсів.

Податковий контекст відіграє важливу роль у формуванні стимулів для соціально відповідальної поведінки бізнесу. Оптимізація податкової системи та боротьба з тіньовою економікою здатні стати потужним інструментом для досягнення гармонії між інтересами держави, бізнесу та суспільства.

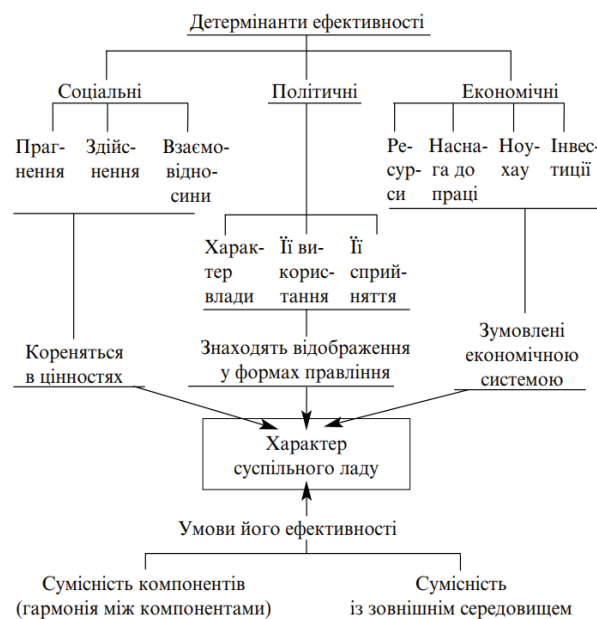

Рис. 1. Умови ефективного суспільства

Список використаної літератури:

1. Глобальна доповідь про ефективний розвиток. URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/> (дата звернення: 19.04.2024).
2. Global Wealth Report 2018. URL: <https://www.segodnya.ua/economics/enews/shveycarskiy-bank-ocenil-uroven-lichnogo-bogatstva-ukraincev-1181182.html> (дата звернення: 19.04.2024).
3. В Дубровський, В. Черкашин. Інститут соціально-економічної трансформації. "Порівняльний аналіз фіскального ефекту від застосування інструментів ухилення/уникнення оподаткування в Україні", Київ, 2017.
4. Credit Suisse Global Wealth Report 2018. URL: <https://www.thehinducentre.com/publications/policy-watch/article26438502>. [есе/binary/global-wealth-report-2018.pdf](https://www.thehinducentre.com/publications/policy-watch/article26438502) (дата звернення: 19.04.2024).
5. Міністерство економіки України. Звіт про тіньову економіку, 2019. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=b2fe7b9f-4e8a-487f-b3f7-ecd29c1c79c6&title=Doslidzhennia%20Tinovoio%20EkonomikiVUkraini-MaizheChvertVvPabo846-MirdGrivenPerebuvaVTini> (дата звернення: 19.04.2024).
6. Малиновська О.А. Методологічні підходи ідентифікації та оцінювання ризиків людського розвитку. Демографія і соціальна політика. 2018. Київ. С. 27-38.

Sliusarenko V. Ye. Impact of intersectoral partnership on human development

The article is devoted to the analysis of the impact of intersectoral partnership, which involves cooperation between the state, business and civil society, on ensuring sustainable human development. The key aspects of the interaction of the three sectors aimed at creating favorable conditions for improving the quality of life, expanding access to education, medicine, social services and implementing innovative projects were considered. The authors emphasize that effective cooperation between these sectors contributes to reducing social inequality, increasing economic stability and strengthening civil society.

The article provides an analysis of international and domestic initiatives that demonstrate how the synergy of efforts of all parties can become a driving force in solving socially important tasks. In particular, the experience of successful implementation of intersectoral partnership in countries that managed to overcome significant social and economic challenges thanks to the combination of resources and efforts of the state, business and civil society is considered.

Analyzing the Ukrainian context, the authors emphasize problems that slow down the development of intersectoral partnerships, in particular, a high level of the shadow economy, unequal distribution of resources, and insufficient trust between sectors. Special attention is paid to the role of public organizations in the processes of monitoring and evaluating the implementation of joint projects, which is an important element of ensuring transparency and accountability.

The importance of tax incentives as a mechanism for supporting socially responsible business and attracting additional resources for the implementation of projects in the field of human development is highlighted. Optimizing the tax system and reducing the shadow sector of the economy are considered as tools for increasing business competitiveness and strengthening economic stability.

The authors emphasize that the formation of an effective cross-sectoral partnership in Ukraine is a necessary condition for sustainable human development. The main principles of such interaction are transparency, trust, accountability and equal distribution of resources. In order to achieve this goal, it is necessary to develop institutional and legal mechanisms that will contribute to the harmonious development of cooperation between the state, business and civil society.

Key words: *intersectoral partnership, human development, sustainable development, social responsibility, cooperation, innovation.*